Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ой годинѣ по полудни.

Адміністрація и Експедиція пôдъ ч. 8 улиця Чарнецкого.

Редакція ул. Францісканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованй.

Рекламаціи неопечатанй вôльнй вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Предплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року . 1 зр. 20 к.
на чверть року . . 60 к.
мѣсячно . . . 20 к.
Поодиноке число 1 кр.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . . 45 к.
Поодиноке число 3 кр.

Ч. 250. Середа 6 (18) падолиста 1891. Рôкъ I.

Революція въ Бразиліи.

Въ понедѣлокъ минуло якъ разъ два роки, коли въ Бразиліи выбухла перша революція, коли прогнано бразилійского цѣсаря Домъ Педра зъ его донькою и зятемъ ґр. d'Eта поконфісковано ихъ добра, а замѣсть монархіи заведено на взôръ Сполученыхъ Державъ пôвнôчнои Америки бразилійску републику зъ президентомъ Деодоромъ да Фонсекою на чолѣ. Хочь край сей лежить далеко вôдъ насъ, за моремъ, въ полудневôй Америцѣ, то всежь таки годить ся придивити ся близше, що тамъ теперь дѣє ся, бо то рѣчь цѣкава не лишь для самыхъ політиковъ, але може заинтересує и тыхъ зъ нашихъ людей, що то не видять нѣчого лѣпшого, якъ лишь, слухаючи якихсь аґентôвъ, продавати свою землю и все добро та выбирати ся до нового раю — до Бразиліи.

Щобы лѣпше зрозумѣти, що дѣє ся теперь въ Бразиліи, треба бодай коротенько пригадати то, що тамъ стало ся два роки тому назадъ.

До 13 мая 1888 р. було въ Бразиліи невôльництво; кождый плянтаторъ (властитель большои посѣлости) мôгъ держати только невôльникôвъ, кôлько ему сподобалось и мôгъ ними робити, якъ волами, а невôльники не мали нѣякого права. Цѣсарь Домъ Педро, чоловѣкъ дуже ученый и добрый и для того загально люблений, мавъ лишь одну дочку, наслѣдницю престола, княг. Изабелю, котра була вôддана за ґрафа d'E. Бразилійцѣ дуже не любили цѣсарского затя и его доньки. Колижь Домъ Педро мусѣвъ для поратованя здоровля выѣхати до Европы и дня 30 червня 1887 р. дѣйстно туды выбравъ ся, лишивъ державу на свою доньку. Републикане вже вôдъ давна носили ся зъ гадкою зробити зъ Бразиліи републику, але що любили Домъ Педра, то думали зачекати ажь коли вôнъ помре. Тымчасомъ донька цѣсарска, хотячи пôддобритись републиканамъ, постаралась о то, що міністеръ рôльництва Прадо предложивъ парляментови дня 8 мая 1888 р. законъ о знесеню невôльництва. Парляментъ ухваливъ той законъ, наслѣдниця престола затвердила его и вôдъ 13 мая 1888 знесено невôльництво безъ всякого вôдшкодованя плянтаторôвъ. На то плянтаторы дуже обрушились и переперли въ парляментѣ то, що ухвалено „законъ противъ лѣнивства“, на пôдставѣ котрого можна було змушувати кождого давного невôльника, щобы вôнъ робивъ для плянтаторôвъ. Тй плянтаторы стали ще вербувати собѣ черезъ своихъ аґентôвъ людей зъ Европы и зъ вôдси то пôйшло, що и нашй люде дають ся намавляти ити въ неволю до бразилійскихъ плянтаторôвъ, думаючи, що тамъ достануть землѣ за дармо, скôлько схочуть.

Цѣсарь Домъ Педро, перебувши въ Европѣ тяжку слабôсть, вернувъ 22 серпня 1888 р. назадъ до Бразиліи, але все ще нездужавъ и не мôгъ оперти ся плянтаторамъ, котрй взяли були верхъ въ міністерствѣ и парляментѣ. Ажь въ червню 1889 р. покликавъ вôнъ нове міністерство пôдъ проводомъ d'Уро-Прета, але то міністерство не робило нѣчого противъ републиканôвъ, до котрыхъ теперь прилучили ся ще и плянтаторы. Дôйшло було до того, що коли зять цѣсаря выходивъ зъ войскового касина, зôбранй тамъ офіцеры крикнули на глумъ ему: „Прочь зъ монархією!“ Ще горше стало, коли міністерство дозволило ґенералови Фонсека, котрый за кару бувъ перенесеный зъ столицѣ на провинцію, вернути назадъ до столицѣ. Вôнъ зôбравъ тутъ офіцирôвъ около себе а запевнивши сь, що войско буде ему послушне, обсадивъ всѣ входы до мѣста. Цѣсарь бувъ тогди въ лѣтнôй резиденціи въ Петрополісѣ и довѣдавшись, що въ столици настали якись непокоѣ, вернувъ заразъ туды, але тутъ его замкнено въ его палатѣ. Дня 16 падолиста оголосивъ Фонсека републику а 17 падолиста велѣвъ всадити цѣсаря и его родину на корабель та вывезти до Португаліи до Лісбоны. Въ грудню минувшого року ухвалено для Бразиліи нову конституцію, выбрано Фонсеку президентомъ и такъ формально заведено републику, котру опôсля и всѣ другй державы признали

Що теперь дѣє ся въ Бразиліи не можна подрôбно знати, бо зъ однои стороны правительство Фонсека завело строгу цензуру надъ телеґрамами высылаными за границю (купцямъ въ Ріо-Янейро заказано навѣть высылати шіфрованй депешѣ) — а зъ другои стороны и революціоністы не пускають нѣякихъ ширшихъ вѣстей. До насъ доходить лишь то, що достаєсь приватными листами до американьскихъ ґазетъ. Зъ того знаємо насампередъ то, що въ Бразиліи выбухла якась криза фінансова; край єсть задовженый а грошей нема. Дальше знаємо, що межи Фонсекою а парляментомъ выбухло було якесь непорузумѣнє и Фонсека розвязавъ парляментъ, оголосивъ ся диктаторомъ и завѣвъ судъ военный. Дальше знає ся, що въ пôвнôчныхъ сторонахъ выбухла революція, котра має на цѣли завести назадъ монархію, а вôдтакъ и то найважнѣйше, що и полуднева провінція, Ріо Ґранде до Суль, вôдорвала ся вôдъ Бразиліи и утворила окрему державу.

Чи будуть люде колись лѣтати?

> Кобы менѣ крилця мати
> Соколомъ злетѣти...
> *М. Шашкевичъ.*

Мабуть нема чоловѣка на свѣтѣ, котрый бы бодай разъ въ своѣмъ житю не забажавъ лѣтати якъ та пташка попôдъ небеса. А що поетъ, або залюбленый чи залюблена, хотѣли бы не разъ, то орломъ або соколомъ, то сивою зазулею лѣтати, того найлѣпшимъ доказомъ нашй народнй пѣснѣ, въ котрыхъ дуже часто спѣває ся, якъ спѣвавъ колись нашъ славный, поетъ Маркіянъ: въ той спѣванцѣ, зъ котрои вынятй повысшй два рядки на вступѣ нашои розвѣдки.

Дивна рѣчь, зъ вôдки бере ся въ чоловѣцѣ тота охота лѣтати, коли вôнъ своимъ тягаромъ прикованый до землѣ? Майже приходить ся думати, що чоловѣкъ, коли вдивить ся добре въ природу, хотѣвъ бы въ нѣй ажь розплынути ся, бо чи вôнъ дивить ся довго на быстро пливучу воду, чи глядить на скорпересуванй ся хмары, або слѣдить за птахомъ що носить ся высоко попôдъ небесами, то заєдно бере ся якась велика охота або плысти зъ тою водою далеко свѣтами, або нести ся воздухомъ разомъ зъ хмарами, або буяти свобôдно у воздусѣ, якъ той птахъ, що розложивши крыла здаєсь на нѣмъ зависати. Лѣтанє птахôвъ заманювало зъ давенъ давна людей и собѣ ихъ наслѣдувати, тымъ бôльше, що птахи здавались пôддавати людемъ легкій спосôбъ до того: не треба бôльше нѣчого, думавъ и думає може не оденъ чоловѣкъ, якъ лишь приправити собѣ вôдповѣдно великй крила и научитись ними робити. Та й були вже такй люде, що дѣйстно пробовали такъ робити. Старй Греки розказували собѣ байку про будôвничого Дедаля и его сына Икара, котрй, выставивши королеви Міносови на островѣ Крета велику палату, приправили собѣ крила и утекли зъ Острова, бо король хотѣвъ ихъ убити. Пѣрє въ ихъ крылахъ — кажуть — було прилѣплене воскомъ, а коли сынъ пôдлетѣвъ занадто близько до сонця, то вôскъ стопивъ ся, пѣрє зъ крилъ обсыпалось, а бѣдный Икаръ упавъ въ море и утопивъ ся.

Така судьба, якъ того Икара въ грецкôй байцѣ стрѣтила не одного, що хотѣвъ якъ птахъ лѣтати, а мимо того не перестали люде и до нинѣшного дня роздумувати надъ тымъ, якъ бы то зробити таку машину, при помочи котрои мôгъ бы чоловѣкъ якъ птахъ лѣтати. Въ новѣйшихъ часахъ бувъ Французъ Льоранъ першій, що придумавъ въ 1709 р. таку машину. Вôнъ зробивъ бувъ машину въ видѣ птаха зъ головою, крилами и хвостомъ, але мабуть не мôгъ нею лѣтати, бо історія бодай не розказує о тôмъ, щобы вôнъ лѣтавъ. Подôбнои гадки взявъ ся бувъ Бесніє, слюсарь въ францускôмъ мѣстѣ Сабле, але вôнъ приправивъ бувъ собѣ чотири крила зъ полотна на дручкахъ, котрй спочивали на плечохъ такъ, що вôнъ мôгъ переднй порушати руками, а заднй ногами, привязавши ихъ шнурками до нôгъ. Тыми крилами мôгъ вôнъ, однакожь лишь зъ горы, и то на скôсъ, спускати ся Тогди робивъ вôнъ своими крилами такъ, що порушавъ насампередъ праве переднє и лѣве заднє, а вôдтакъ лѣве переднє и праве заднє. Розказують, що Бесніє перелѣтавъ въ той спосôбъ навѣть черезъ рѣку. Въ 1780 р. зробивъ бувъ Французъ Бляншаръ машину до лѣтаня, але она показала ся такожь не практичною. Пôзнѣйше взявъ ся робити таку машину вѣденьскій годиникарь Деґенъ, але коли въ 1809 р. показавъ ся зъ нею въ Парижи, не мôгъ лѣтати и перевертавъ ся а Французы его высмѣяли.

Мимо тыхъ неудачь знайшовъ ся бувъ въ 1874 р. ще оденъ чоловѣкъ, котрому забагалось було лѣтати. Бувъ то анґлійскій механікъ Ґруфъ. Вôнъ зробивъ бувъ машину и конче хотѣвъ показати, що можна нею лѣтати; казавъ ся отже пôднести бальономъ на 400 метрôвъ въ гору и пустивъ ся зъ вôдтамъ. Та на его нещастє машина показала ся нездалою и вôнъ въ кôлька хвиль злетѣвъ зъ такъ значнои высоты на землю и забивъ ся на смерть.

А всежь таки ще и въ найновѣйшихъ часахъ не перестали люде придумувати машинъ до лѣтаня, тымъ бôльше, що такй уче-

Що ся провінція могла такъ легко вôдорватись вôдъ Бразилiи, то въ тôмъ єсть трояка причина: исторія сеи провинцiи, конфіґурація землѣ и походжене тамошныхъ жителѣвъ та ихъ способъ житя. О Ріо Ґранде до Суль вели ся зъ давенъ давна спори межи зайшлыми до полудневои Америки Испанами а Португальцями. Жителѣ тамошнï говорять по португальски, не суть такъ дуже змѣшанï зъ первѣстными жителями Америки, въ нихъ плыве бôльше европейска кровъ и они поконнѣйшï до дѣла. Ще 1835 р. була разъ ся провінція вôдорвала ся вôдъ Бразилiи и творила тогди окрему державу, на чолѣ котрои стояла провізорична рада народна (юнта). Ріо Ґранде до Суль єсть своимъ видомъ землѣ бôльше зближене до краѣвъ надъ рѣкою Ляплята зъ котрыми граничить, якъ Ураґвай и Арґентіна и може бути дуже легко, що зъ сеи послѣдноi провинцiи дôстає теперь навѣть якусь помôчь. Пôвнôчна часть сего краю єсть гориста а люде роблять тутъ бôльше коло рôлѣ, пôдчасъ коли полуднева єсть степова и догôдна на выпасъ худобы, котрый тутъ веде ся на великiй розмѣры. Вôдъ коли по розрухахъ въ 1843 р. заведено тутъ спокôй, стояло Ріо Ґранде до Суль пôдъ управою бразилiйскихъ ґубернаторôвъ, котрыхъ до 1884 було неменше лишь 53. Теперь бувъ тамъ ґубернаторомъ Кастільго.

Пôсля вѣстей зъ Сантъ-Яґо, Вальпараізо и Нового-Йорку стануло войско по сторонѣ революцiонистôвъ, котрï скинули Кастільга зъ ґубернатора а натомѣсть установили провізоричну юнту. Войско революцiйне въ силѣ 5000 людей всякого оружія, стоить пôдъ проводомъ ґен. Фернандеца. Оно — якъ кажуть — побило правительственне войско бразилiйске пôдъ проводомъ ґен. Ґончалеса, заняло вже найважнѣйшï позиціи и пустилось теперь въ пôвнôчнï стороны.

Такій отже єсть теперь пôсля скупо надходячихъ зъ Бразилiи вѣстей станъ тамошного руху революцiйного. Видко, що и бувшій цѣсарь бразилiйскій не має добрыхъ вѣстей зъ Бразилiи, коли каже, що готовъ бы назадъ вернути, колибъ нарôдъ єго покликавъ. Видко, що вôнъ думає що и въ Ріо Ґранде хотять монархiи, пôдчасъ коли тамъ якъ показуєсь єсть рухъ чисто републиканьскій.

Спôльнï Делеґацiи.

По поясненю ґр. Кальнокого въ комісiи для справъ заграничныхъ угорскои Делеґацiи, розпочалась надъ нимъ дебата. Насампередъ промовивъ делеґатъ Апонiй и сказавъ, що вôнъ зъ початку бесѣды мiнiстра думавъ, що мiнiстеръ розвѣє основно той песiмiстичный поглядъ на ситуацiю, якій пробивавъ ся въ промовѣ Є. Вел. Цѣсаря до Делеґацiй и наведе якусь певнѣйшу запоруку удержаня мира; замѣсть того однакожь, знаходить вôнъ въ поясненю мiнiстра лишь потверджене поважнои и напруженои натуры теперѣшного положеня. Вôнъ вѣрить въ то, що всѣ державы кажуть, що хотять миръ удержати, але не можна сумнѣватись, що одна часть тыхъ державъ має ще и якiсь позаднï гадки и думає доти лишь придержуватись мира, доки має надѣю, що и въ мирнôй дорозѣ буде могла щось осягнути. Нѣхто розумный въ свѣтѣ не скаже, що мы, або Нѣмеччина хочемо зачѣпати Россію, а коли Россія мимо того зъ року на рôкъ зброить ся, то се якось дуже не до лиця єи завѣренямъ миролюбивости. Зъ выводôвъ ґр. Кальнокого о гостинѣ французскои ескадры може бесѣдникъ заключати, що межи Россiєю а Францiєю не заключено формального союза, бо колибъ бувъ такій союзъ, то мусѣвъ бы бути хиба тайный; але що по тôй гостинѣ ситуація не змѣнила ся, въ то не хоче бесѣдникъ вѣрити, бо заразъ по тôмъ порушено справу Дарданельску, черезъ що Россія попробовала позбути ся обовязуючихъ єи постановъ союза.

Ґр. Кальнокій сказавъ на то, що справа Дарданельска не дотыкає безпосередно интерессôвъ нашои державы. Суть державы середноморскï, котрыхъ ся справа бôльше обходить, а прецѣ они не заняли иншого становища супротивъ неи, якъ мы.

Ґр. Апонiй запримѣтивъ на то, що ему не ходить о самъ предметъ угоды але о форму, въ якій єи порушено; вôнъ не мавъ бы нѣчого противъ оправданыхъ бажань Россіи, але хотѣвъ бы, щобы того рода умовы не предкладано державамъ ажь тогди, коли ихъ вже заключено.

На то вôдповѣвъ знову ґр. Кальнокій, що въ Дарданельскôй справѣ не розходилось, о интерпретацію союза, лишь о дефiнiцiю кораблѣвъ въ тôмъ напрямѣ, чи ихъ треба уважати за кораблѣ военнï, чи транспортовï. — Ґр. Апонiй не хотѣвъ ся вдоволити сею вôдповѣдею и вказувавъ на то, що Россія вже неразъ доводила въ той способъ до довершеного факту, о котрôмъ вôдтакъ лишь повѣдомляла державы. Такъ було и въ 1871 р. на лондоньскôй конференцiи, якъ то може посвѣдчити ґр. Сеченъ, котрый тогди бравъ участь въ тôй конференцiи. — На то скававъ ґр. Сеченъ, що тогди було зовсѣмъ що иншого; Россія тогди отверто сказала, що не буде держатись угоды, теперь же залагодила справу насампередъ зъ интересованою державою а вôдтакъ повѣдомила и другï державы.

Делеґатъ Чернатонiй хваливъ Найв. промову цѣсарску и казавъ, що она высказала правду и нѣчого бôльше лишь правду. Въ теперѣшныхъ часахъ сподѣвають ся люде що року зъ весною вôйны; бесѣдникъ въ то не вѣрить, але колибъ мала коли выбухнути вôйна, то она розпôчне ся не на заходѣ, але на всходѣ. Чернатонiй поставивъ такожь пытане до мiнiстра въ справѣ гостины россiйского мiнiстра Ґірса въ Италiи. Вôнъ, казавъ, єсть того погляду, що Ґірсъ хотѣвъ вôдтягнути Италію вôдъ тридержавного союза. — Ґр. Кальнокій вôдповѣвъ ему на то, що не глядѣвъ зовсѣмъ зъ недовѣрiємъ на подорожь Ґірса до Италiи; противно, вôнъ бувъ тому навѣть радъ, бо знає мiн. Ґірса яко умѣреного мужа державного, и можна уважати то лишь за хосенне, коли вôнъ збôйшовись зъ италiяньскимъ мiнiстромъ, переконавъ ся особисто, що Италія такъ само якъ и другï державы не має иншои цѣли якъ лишь удержане мира. Вôнъ (ґр. Кальнокій) не має нѣякои причины бути результатомъ сего зъѣзду не зовсѣмъ вдоволенымъ.

На вчерашнôмъ засѣданю комісiи для справъ заграничныхъ австрiйскои Делеґацiи, просивъ делеґ. Хлюмецкій мiн. ґр. Кальнокого, щобы вôнъ давъ автентичне поясненє престольнои бесѣды, котра выкликала занепокоєнє и домагавъ ся выясненя вôдносинъ нашои державы до державъ балканьскихъ и Туреччины въ справѣ Дарданелѣвъ, а такожь хотѣвъ почути, коли угоды торговельнï будуть предложенï парляментови. — Зісъ сказавъ, що престольна бесѣда не зробила на нѣмъ непокоячого враженя, але у Вѣдни настали въ послѣдныхъ днихъ обурюючï факты (спекуляція бiржева), котрï выкликали переполохъ. Вôнъ домагавъ ся такожь поясненя вôдносинъ нашои монархiи до Румунiи.

Ґр. Кальнокій покликавъ ся насампередъ на то, що вже сказавъ въ угорскôй комісiи, а вôдтакъ заявивъ, що бесѣда престольна не може нѣякъ уважати ся за выразъ

нï якъ Гельмгольцъ и Петтіґревъ [1]) не перестали доказувати, що зъ часомъ мусить удати ся людемъ вынайти способъ до лѣтаня. Коли однакожь простï крила показались для чоловѣка до лѣтаня непридатнï, то почато робити комбiнацiи крилъ зъ бальонами. Такъ доказувавъ инжинiръ Лiппертъ [2]), що звычайному бальонови подовгастои формы, котрый пôдносить ся при помочи огрѣтого воздуха, можна бы додати зъ бокôвъ крила. Бальонъ такій, колибъ пôднѣсъ ся о тысячу метрôвъ, почавъ бы спадати, а тогди зачали бы крила робити и вôнъ летѣвъ бы на скôсъ въ долину; коли жь бы въ вôдповѣдну пору огрѣто знову пôдъ нимъ воздухъ, то вôнъ летѣвъ бы знову въ гору, и такъ можна бы нимъ сюды и туды лѣтати.

Въ 1886 р. придумавъ бар. Вехмаръ [3]) у Вѣдни ще иншiй способъ до лѣтаня. Вôнъ взявъ собѣ за примѣръ лилика и поробивъ для чоловѣка зовсѣмъ такï крила, якъ у того звѣрятка. Тамъ, де у лилика суть въ крилахъ кôсточки, то вôнъ подававъ сильнï дроты, а мѣжь тыми дротами, що ходять на спружинахъ, єсть густе, непромокливе полотно. Крила тï суть прииитï до рукавôвъ вôдъ одежѣ, въ котру мусить той убрати ся, що хоче лѣтати, и мають зъ середины, тамъ де выстає рука зъ рукава, ручку, котрою можна крила стягати и розширяти. Крôмъ того припинає ся зъ заду до пояса и нôгъ рôдъ хвоста, зъ полотна, зложеного якъ вахлярь, котрый служить за керму. Щобы однакожь чоловѣкъ бувъ легкій, то має ще на грудехъ велику подушку, наповнену воздухомъ и по однôй такôй подушцѣ на кождôй нозѣ, а зъ заду межи крилами, припинає ся ще великій, плоскій бальонъ. Вехмаръ предкладавъ отже, щобы тымъ приладомъ учити ся лѣтати по воздузѣ насампередъ при помочи великои жердки, такъ якъ то учать плывати въ плывальняхъ, вôдтакъ лѣтати на шнурѣ, а наконець зовсѣмъ свобôдно. Однакожь и сей приладъ, хочь ще найлѣпше придуманый, показавъ ся, видко, не здôбный до лѣтаня, бо нѣчого вже про него не чувати.

Отъ суть коротко зôбранï найважнѣйшï способы, якими люде хотѣли наслѣдувати птахôвъ и лѣтати у воздусѣ. До нинѣ однакожь не вынайдено ще зовсѣмъ доброго и певного способу до лѣтаня. Чи то удасть ся, чи нѣ; чи будуть люде колись лѣтати, чи нѣ: надъ тымъ застановимось пôзнѣйше, а теперь приглянемось другому способови лѣтаня за помочею бальонôвъ.

Подумаймо собѣ великій, круглый мѣшокъ зъ тонкого, але густого паперу, або якоись густои матерiи, не пропускаючои воздухъ, зъ отворомъ на однôмъ кôнци, то будемо мати бальонъ. Огрѣймо черезъ той отвôръ воздухъ въ бальонѣ, то огрѣтый воздухъ стане лекшiй вôдъ воздуха доокола бальона и бальонъ зачне пôдоймати ся въ гору. Бальоны знали люде вже въ дуже давныхъ часахъ; кажуть, що ихъ выдумали Хинцѣ, бо коли въ 1306 роцѣ вступавъ на престолъ хиньскій цѣсарь Фокiєнъ, то въ Пекинѣ пущено бальонъ у воздухъ. Першiй бальонъ въ Европѣ зробили братя Іосифъ и Стефанъ Монґольфiєры, фабриканты паперу въ мѣстѣ Анновей въ Францiи. Здаєсь, що першiй зъ нихъ хотѣвъ робити штучно хмары и ловивъ пару зъ кôтла въ паперовый мѣшокъ, та при тôмъ добачивъ, що тôй мѣшокъ пôднимає ся въ гору. Вôдтакъ зробили они великій бальонъ зъ тафту, насѣкли вогкои соломы, перемѣшали єи зъ вовною и пôдпалили, думаючи, що дымъ зъ тои мѣшанины буде мати якусь електричну силу. Надъ тою горѣючою мѣшаниною держали они бальонъ и вôнъ знову лѣтавъ. Въ 1783 р. дня 4 червня зробили они великій бальонъ зъ полотна, выклеили єго въ серединѣ паперомъ, запалили пôдъ нимъ знову ту свою мѣшанину и пустили єго у воздухъ въ присутности множества людей. Бальонъ пôднѣсъ ся въ 10 мiнутахъ дуже высоко въ гору и спустивъ ся знову на землю майже пôвъ милѣ вôдъ мѣсця, зъ вôдки єго пущено. Бальонъ тôй бувъ по серединѣ 12 метрôвъ широкій, важивъ 219 кiльо и мôгъ пôднести тягарь 200 кiльо. Того рода бальоны названо вôдъ ихъ вынаходцѣвъ „Монґольфiєрами“.

[1]) „Ortsbewegung der Thiere“ въ „Intern. Wiss. Bibliothek“.

[2]) „Ueber Flugtechnik“ въ „Techn. Blätter“, Prag 1876.

[3]) „Fundamentalsätze der Flugtechnik“, Wien 1886.

погрозы военнои. Ситуація въ виду змагань кабінетôвъ, представляесь зовсѣмъ мирно. Мимо того безустаннй зброеня суть причиною того, що о певности мира не можна говорити. Можна однакожь сподѣвати ся, що въ виду потребъ державъ настане пора мира и що небезпечность войны буде на довго усунена. Занепокоєне, яке проявило ся въ послѣднихъ дняхъ, походило очевидно зъ нечистого жерела. Досвѣдъ однакожь повиненъ бы поучити публику, щобы не була такъ нервовою, и щобы слова оптімізму не выкликували въ нѣй безмежну надѣю мира а поважна пересторога не ставалась знову причиною неоправданого переполоху. Дальше сконстатувавъ Ґр. Кальнокій, що нинѣ нема справы, котра бы заостріювала ситуацію. Вôдноcины монархіи до державъ балканьскихъ и до Туреччины суть добрй, мимо интригъ, котрй старають ся представити, що Австрія лагодить ся до „Походу на Солунь". Австрія анѣ теперь анѣ въ будучности не думає збôльшати своихъ посѣлостей на Всходѣ.

Переглядъ політичный.

Въ справѣ звѣстного переполоху на вѣденьской біржи, выкликаного въ суботу въ полудне поголоскою о недалекôй войнѣ, и въ наслѣдокъ котрого страта въ короткôмъ часѣ дôйшла до сотокъ міліонôвъ, помѣстила оногди урядова „W. Abendpost" таке спростоване: Нинѣшный „W. Tagblatt" помѣстивъ дописку, въ котрôй доносить о авдіенціи пос. Яворского у Є. Вел. Цѣсаря. Донесеня тои часописи що до цѣлого змѣсту суть зовсѣмъ выдуманй, позаякъ Є. Вел. Цѣсарь въ дѣйствности не сказавъ нѣчого зъ того, що „Tagblatt" подає.

Коло польске умѣстило знову въ W. Tagblatt-ѣ таке спростоване: „W. Tagblatt" помѣстивъ справоздане зъ Кола польского о справозданю, яке зложивъ предсѣдатель тогожь о своѣй авдіенціи у Є. Вел. Цѣсаря. Справоздане то не вôдповѣдає зовсѣмъ правдѣ, а спеціяльно зовсѣмъ суть выдуманй слова приписанй Є. Вел Цѣсареви. Комісія парляментарна Кола польского: *Яворскій*, *Черкавскій*, *Бѣлиньскій*, *Мадєйскій*.

Цѣкаву вѣсть одержала берлиньска Voss. Ztg. зъ Москвы дорогою черезъ Лондонъ. Пôсля наспѣвшихъ тамъ вѣстей выкрыто въ Москвѣ заговôръ маючій на цѣли зорґанізоване союза репрезентуючого всѣ клясы. До заговору того належали численнй члены родинъ шляхотскихъ, літераты и интеліґенція. Около 60 особъ арештовано. — Всѣ вѣсти о Россіи, походячй зъ Лондону, треба однакожь принимати зô всею осторожностію, бо они рѣдко коли потверджують ся.

Мировый конґресъ вôдкинувъ внесене комісіи, щобы постôйнй войска заступити узброєнемъ народа, а принявъ внесеня: установити дорогою трактатôвъ, сталй суды мировй; можливо справедливый подѣлъ майна, узысканого працею; залагоджувати всякй споры зъ робôтниками мировыми судами; пôдпирати выбôръ тыхъ членôвъ парляменту, котрй дѣлають въ интересѣ змагань конґресу; вкôнци завести стале.

Пôдчасъ нарадъ надъ справою розброєня на мировôмъ конґресѣ въ Римѣ, поставивъ Полякъ Брохоцкій таке внесене: „Позаякъ миръ може бути запевненый лишь черезъ упадокъ всякихъ деспотичныхъ системъ правительственныхъ та позаякъ лишь тогди може бути трѣвкій, коли державы будуть шанувати народнй права всѣхъ своихъ народôвъ, треба розвинути аґітацію, абы склонити царя дати своимъ народамъ конституцію и запоручити народнй права мешканцѣвъ польскихъ провінцій".

Новинки.

— **Громадѣ Бучина**, въ повѣтѣ бохеньскôмъ, удѣливъ Є. Вел. Цѣсарь 100 зр. запомоги на будову школы.

— **Инфлюенца на кони**. Химерна ся недуга чѣпає теперь вже коней. На 136 коней трамваєвыхъ у Львовѣ, заслабло ажь 29 на инфлюенцу, черезъ що и возы трамваєвй починають щоразъ рѣдше курсувати. Навѣть войсковыхъ коней чѣпає ся, бо кажуть, що въ касарняхъ артілєріи занедужало богато коней.

— **Пошести.** Въ Ярославѣ проявляє ся вôспа, а въ Радымнѣ плямистый тифъ.

— **Посмертнй повѣдомленя**. Львôвскй часописи розпочали въ послѣднихъ часахъ горячу борбу противъ налѣплюваню посмертныхъ повѣдомлень на рогахъ улиць мѣста, а жадають, щобы сй посмертнй повѣдомленя прилѣплювано лише на костелахъ та на церквахъ. И справдѣ теперь при збôльшенôй смертельности въ мѣстѣ выглядають роги улиць якъ якй выставы картъ похоронныхъ. Львôвскій маґістратъ радивъ вчера надъ тою справою.

— **Легка зима.** Селяне ворожать собѣ легку сегорôчну зиму а то зъ тои рѣчи, що мыши на поли не роблять собѣ глубокихъ ямъ.

— **Отворене цукроварнѣ.** Дня 12 с. м. вôдбуло ся въ Товмачи торжественне отворене акційнои фабрики цукру. По вôдправѣ въ церкви и костелѣ удали ся присутнй робôтники зъ процесіями до фабрики, де кс. Сава, маршалокъ тамошнои Рады повѣтовои, въ сослуженю гр. кат. пароха о Ступницкого доконавъ акту посвяченя.

— **Звѣрска мати.** Розалія Чемжакъ, служниця въ Яновѣ, вôддалившись изъ службы, та не маючи средствъ до житя, утопила дня 9 с. м. свою 4-лѣтну дитину въ яновскôмъ ставѣ, а сама пôшла на службу до Львова. Жандармерія зловила єи тутъ и вôдставила до яновского суду.

— **Поступъ.** До краковского лѣкаря-дентиста, дра Стаховича прийшла зъ села коло Кракова селянка и зажадала, абы єй лѣкарь вставивъ три долѣшнй зубы. Селянка розказала свои терпѣня лѣкареви, а вôдтакъ пôддала ся операціи и на превелике здивоване своихъ „кумочокъ" повернула опôсля до села зô всѣма зубами.

— **Вино зъ бураковъ.** Дестілляторъ Кубліґальцъ въ Айнбекъ фабрикує зъ цукровыхъ бураковъ вино, котре запахомъ перевысшує вина испаньскй, а смакомъ дуже до нихъ наближує ся. Лишь щобы прочистило єи потрѣбно довшого часу, якъ на вино зъ винограду. Вино має бути дуже смачне а вмѣстомъ алькоголю вовсѣмъ не уступає винови зъ винограду.

— **Розбишаки.** На зелѣзничнôй стаціи Бавердань въ Сербіи напали вечеромъ чотири розбишаки начальника стаціи Олександра Бреговича, застрѣлили єго и и обрабували пôдручну касу. Жѣнка убитого начальника була наочнымъ свѣдкомъ тои страшнои сцены, однакъ ѣй розбишаки не робили нѣякои пакости. Зрабувавши касу утекли зъ грôшми. — Въ Ясахъ знову банда опришкôвъ, зложена зъ двохъ вояків, двохъ рѣзникôвъ и трохъ хлопôвъ, допустила ся послѣдными часами кількохъ розбôйничихъ нападôвъ и убійствъ, котрыхъ жертвою упала въ самôй майже серединѣ мѣста вдова Олена Боґашъ разомъ зъ своимъ сыномъ, и одна жидовка, мешкаюча поза мѣстомъ. Выкрыти розбôйникôвъ допомôгъ оденъ священикъ, на котрого розбишаки були напали и забрали 100 франковку и оденъ дукатъ. Вôнъ подавъ бувъ поліціи число 100 франковки и свôй знакъ на дукатѣ, а поліція прихопила въ однôмъ шинку вояка зъ тыми грôшми. Воякъ признавъ ся до злочину и выдавъ своихъ товаришѣвъ.

Господарство, промыслъ и торговля.

Торгъ збôжемъ.

17 Падолиста	Львôвъ	Тернопôль	Пôдволочиска	Ярославъ
Пшениця	10·65 11·40	10·50 11·30	10·50 11·50	10·75 11·50
Жито	9·30 10·—	9·—–9·70	9·—–9·85	9·30 10.—
Ячмѣнь	6·58—8·—	6·50—7·50	6·40—7.50	6·75—8·—
Овесъ	7·——7·50	6·80—7·25	—·——·—	7·——7·50
Горохъ	6·25 10·—	6·25 9·—	6·25 10·—	6·50 10·—
Выка	—·——·—	—·——·—	—·——·—	—·——·—
Рѣпакъ	13.—13·50	13·—13.50	13·—13·25	13·25 13·75
Хмель	55·—60·—	—·——·—	—·——·—	—·——·—
Конюшина чер.	42·—55·—	41·—54·—	45·—55·—	45·—55·—
Конюшина бѣла	—·——·—	—·——·—	—·——·—	—·——·—
Оковита	19·70 20·50	—·——·—	—·——·—	—·——·—

Все за 100 кильо netto безъ мѣшка.

Оковита готова за 10.000 літр. пр. loco Львôвъ вôдъ 19·70 до 20·50 зл.

Жито пошукує ся.

Хмель вôдъ 55·— до 60·— за 56 кильо.

Телеграмы.

Вѣдень 17 падолиста. Ґр. Кальнокій заявивъ вчера въ Делеґаційнôй комісіи, що угоды зъ Нѣмеччиною, Италією и Швайцаріею, будуть вже имовѣрно до кôнця падолиста готовй, зъ початкомъ грудня будуть предложенй парляментови, а зъ днемъ 1 лютого 1892 вôйдуть въ житє.

Берлинъ 17 падолиста. Въ новôмъ буджетѣ державнôмъ вставлено суму 151,848.822 марокъ яко маючу затягнути ся нову позичку державну. Зъ тои сумы призначено 146,448.822 марокъ на армію, маринарку и зелѣзницѣ державнй.

Парижъ 17 падолиста. Приѣзду міністра Ґірса сподѣвають ся тутъ на четверъ.

Вôдвѣчальный редакторъ: Адамъ Креховецкій.

Вѣсть о тôмъ чудѣ дôйшла скоро до Парижа и Парижане хотѣли такожь то чудо побачити; они зложили грошѣ и поручили професорови фізики Шарлесови зробити такій бальонъ. Вôнъ взявъ собѣ до спôлки двохъ, братôвъ, Робертôвъ, дуже зручныхъ механикôвъ и зробивъ бальонъ, але що братя Монґольфіеры не хотѣли сказати, чимъ наповняли свôй бальонъ, то Шарль постановивъ наповнити єго воднемъ (ґазомъ робленымъ зъ воды, котрый есть 14 разôвъ лекшій вôдъ воздуха). Въ робôтни Робертôвъ наповнено двѣ третины бальона тымъ ґазомъ и завезено єго въ ночи на 28 серпня 1783 р. пôдъ войсковою ескортою на Марсове поле. Тутъ въ день наповнено єго до решты ґазомъ и о 5 годинѣ зъ полудня пущено у воздухъ. Двѣста тысячѣвъ людей приглядалось сему невиданому доси чудови. Але Роберты наповнили були потайкомъ бальонъ бôльше, якъ було потреба, въ наслѣдокъ чого ґазъ въ бальонѣ, коли тôй пôдôйшовъ у рѣдшій въ горѣ воздухъ, такъ дуже розширивъ ся, що бальонъ пукъ и за три черверти годины упавъ на землю 5 миль вôдъ Парижа далеко, на поле коло села Ґонесъ, недалеко мѣсточка Ле Буржъ. Можнажь теперь собѣ представити страхъ людей въ селѣ, коли они побачили, що „зъ неба" паде щось великого, страшного — „якась потвора". Кождый ловивъ въ руки, що мôгъ: вилы, ґраблѣ, цѣпъ, сокиру, або якій дручокъ, а коли вже такъ всѣ узброили ся, выйшли на поле и стали поволеньки пôдходити до бальона. Коли видѣли, що вôнъ на нихъ не кидаесь, то они кинулись на него и стали бити изъ всеи силы. Коли вже досыть єго набили ся и чули, що вôнъ анѣ разу не крикнувъ, думали, що вже убили на смерть ту потвору; тогди привязали ще бальонъ коневи до хвоста и такъ волочили по стерниску по всѣхъ поляхъ. Коли Шарль вôдшукавъ вôдтакъ свôй бальонъ, знайшовъ зъ него лишь дрôбнй шматочки. А бальонъ той коштувавъ 10 тысячѣвъ франкôвъ!

Дня 19 вересня 1873 р. пущено въ Берзамо, въ присутности короля, другій бальонъ, зъ верха красно помальованый, и до него привязано кôшь, въ котрôмъ були: вôвця, когутъ и качка; бальонъ той пôднѣсъ ся бувъ дуже высоко и за 10 мінутъ спавъ на землю, але такъ легко, що звѣрятамъ не стало ся нѣчого. Першій чоловѣкъ, що прибѣгъ до того бальона, то бувъ Пілятръ де Розіє.

(Дальше буде).

Оголошеня до *Народнои Часописи* приимае Контора **Львопольда Литыньского,** *Львôвъ, Валова, 14.*

Зъ друкарнѣ Вл. Лозиньского пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.